

1

TALIANČINA

(-: U Ruksaka :-)
www.ruksak.sk

Pracovná (postupne doplňovaná) verzia
môjho osobného študijného slovníka.
= aktualizované v januári 2023 =

La natura, il paese

Príroda, krajina

l' universo	<i>m.</i>	vesmír, svet, univerzum
<i>il cosmo</i>		<i>vesmír, univerzum, kozmos, svet</i>
il mondo		svet
la terra		zem, hlina, krajina, pevnina
il suolo		pôda, zem (oblasť), pozemok
<i>il suolo pubblico/privato</i>		<i>verejný/súkromný pozemok</i>
il terreno		terén, pozemok, zem, pôda
il luogo		miesto (pútnické, rekreačné)
il posto		miesto (bod, poradie, kapacita)
il posticino		miestečko
lo spazio		<u>priestor</u> , miesto, priestranstvo
<i>lo spazio pubblico</i>		<i>verejný priestor/priestranstvo</i>
<i>lo spazio aereo</i>		<i>vzdušný priestor</i>
<i>lo spazio vitale</i>		<i>životný priestor</i>
l' area	<i>f.</i>	areál, plocha, priestor, zóna, plocha

la superficjie	povrch (vonkajšok), hladina
la superficjie terrestre	<i>zemský povrch</i>
il paese	krajina, <i>dedina</i> , obec, mestečko, oblasť, kraj (rodný)
il paesaggio	krajina (jej charakteristika), scenéria (na obraze)
il carattere del paesaggio	<i>charakter krajiny, krajinný ráz</i>
il paesaggio montano	<i>horský terén</i>

*****

la città		mesto
la campagna		<i>vidiek, pôda (poľnohospodárska)</i>
la località		lokality, miesto, oblasť
la località turistica		<i>turistická oblasť</i>
la località di mare		<i>prímorské letovisko</i>
il territorio		<i>teritórium, územie, oblasť</i>
il territorio del paese		<i>chotár</i>
il parco		park
il parco nazionale		národný park
la riserva naturale		prírodná rezervácia
l'area protetta	<i>f.</i>	<i>chránené územie</i>
l'ambiente	<i>m.</i>	prostredie
l'ambiente naturale	<i>m.</i>	<i>prírodné prostredie</i>
l'atmosfera	<i>f.</i>	<i>atmosféra (zemská), ovzdušie</i>
la natura		príroda
le bellezze della natura		<i>krásy prírody</i>
le leggi naturali	<i>pl./f.</i>	<i>prírodné zákony</i>
l'animale	<i>m.</i>	zvíra, živočích
la pianta		rastlina, bylina, sadenica
la pianta acquatica		<i>vodná rastlina</i>
il vegetale		<i>rastlina</i>
l'albero	<i>m.</i>	strom

l' albero da frutto	<i>m.</i>	ovocný strom
l' alberi da foglie	<i>m./pl.</i>	listnaté stromy
l' alberi coniferi	<i>m./pl.</i>	ihličnaté stromy
la conifera		ihličnan
l' ecologia	<i>f.</i>	ekológia
la protezione della natura		ochrana prírody
la protezione ambientale		ochrana životného prostredia
la biodiversità		biodiverzita, biologická rozmanitosť
l' ambientamento	<i>m.</i>	adaptácia, prispôsobenie sa prostrediu
l' inquinamento	<i>m.</i>	znečistenie
l' inquinamento atmosferico	<i>m.</i>	znečistenie ovzdušia

*****

la stagione		ročné obdobie, sezóna
le quattro stagioni	<i>f./pl.</i>	štyri ročné obdobia
la primavera		jar
l' estate	<i>f.</i>	leto
l' autunno	<i>m.</i>	jeseň
l' inverno	<i>m.</i>	zima

il giorno		deň
la mattina		ráno, dopoludnie
il mezzogiorno		poludnie
il pomeriggio		popoludnie
la sera		večer
la notte		noc
la mezzanotte		polnoc

i punti cardinali	<i>m./pl.</i>	svetové strany
l' est	<i>m.</i>	východ (svetová strana)

<i>l'oriente</i>	<i>m.</i>	<i>východ (východná strana, Ázia)</i>
<i>l'ovest</i>	<i>m.</i>	<i>západ (svetová strana)</i>
<i>l'occidente</i>	<i>m.</i>	<i>západ (západná časť, Západ)</i>
<i>il nord</i>		<i>sever (svetová strana)</i>
<i>il settentrione</i>		<i>sever (oblasti), Veľký voz (súhvezdie)</i>
<i>il sud</i>		<i>juh (svetová strana)</i>
<i>il meridione</i>		<i>juh (oblasti, južné Taliansko)</i>
<i>il mezzogiorno</i>		<i>juh (oblasti)</i>

<i>il sole</i>		<i>slnko</i>
<i>la luna</i>		<i>mesiac</i>
<i>la stella</i>		<i>hviezda</i>
<i>il pianeta</i>		<i>planéta</i>
<i>la costellazione</i>		<i>súhvezdie, konštelácia (hviezd)</i>
<i>Grande Carro</i>		<i>Veľký voz (súhvezdie)</i>
<i>Piccolo Carro</i>		<i>Malý voz (súhvezdie)</i>

<i>l'alba</i>	<i>f.</i>	<i>svitanie, úsvit, počiatok</i>
<i>l'aurora</i>	<i>f.</i>	<i>úsvit, brieždenie, ranné zore</i>
<i>il sorgere del sole</i>		<i>východ slnka</i>
<i>il tramonto del sole</i>		<i>západ slnka (súmrak, úpadok)</i>
<i>la caduta del sole</i>		<i>západ slnka</i>
<i>la schiarita</i>		<i>vyjasnenie (oblohy)</i>
<i>il chiarore</i>		<i>žiara, jas (na oblohe)</i>
<i>la luce</i>		<i>svetlo (žiarenie)</i>
<i>la luce del sole</i>		<i>lúč slnka, slnečný svit</i>
<i>il chiaro</i>		<i>svetlo, svit, jas</i>
<i>il chiaro di luna</i>		<i>mesačný svit, jas mesiaca</i>
<i>l'ombra</i>	<i>f.</i>	<i>tieň</i>
<i>il buio</i>		<i>tma, temnota</i>
<i>le tenebre</i>	<i>pl./f.</i>	<i>tma</i>

l'oscurità f. tma, temnota, šero

*****

il tempo		počasie, čas, doba
la previsione		predpoveď, predpovedanie
le previsioni del tempo	pl./f.	predpoveď počasia
la temperatura		teplota
il grado		stupeň
la nuvolosità		oblačnosť
l'umidità dell'aria	f.	vlhkosť vzduchu
il vento		vietor
il soffio		fúknutie, závan, šum (vetra), dych (Boha), inšpirácia
un soffio di vento		závan vetra
il vento forte		silný vietor, víchrica
la tempesta		búrka (s bleskami), prívál, rozbúrenie
la tempesta di vento		víchrica
la tempesta di neve		snežná búrka
il temporale		búrka, dusno
la bufera		víchrica, kratšia búrka (aj snehová)
la bufera di vento		veterná smršť, víchrica
la bufera di neve		snehová víchrica
il fulmine		blesk
il tuono		hrom
la pioggia		dážď
l'acquazzone	f.	lejak, prietrž mračien
la grandine		krupobitie, krúpy
la goccia		kvapka
la pozza		mláka, kaluž
la pozzaghera		bahnitá mláka, bahenná jama, bahno
l'arcobaleno	m.	dúha

la nuvola		oblak, mrak
la nube		<i>oblak, mrak</i>
la nebbia		hmla
il nebbione		<i>hustá hmla</i>
la foschia		<i>opar, ľahká hmla</i>
la neve		sneh
la valanga		lavína
il gelo		mráz; námraza, poľadovica
il punto di gelo		<i>bod mrazu</i>
la gelata		námraza, poľadovica
la brina		<i>inovať, námraza</i>
l'aria	<i>f.</i>	vzduch, ovzdušie
l'aria pura	<i>f.</i>	<i>čistý vzduch, ovzdušie</i>
l'aria sana	<i>f.</i>	<i>zdravý vzduch, ovzdušie</i>

*****

la fonte		prameň (termálny), žriedlo
il sorgente		<i>prameň, žriedlo, studnička</i>
il pozzo		studňa
il torrente		potok (prudký horský), tok, bystrina
il torrente di montagna		<i>horský potok</i>
il ruscello		potok, riečka, bystrina, vodný tok
il fiume		rieka
il lago		jazero
il lago artificiale		<i>umelé jazero</i>
il serbatoio		<i>nádrž, zásobník (na vodu)</i>
il serbatoio d'acqua		<i>vodojem</i>
il laghetto		jazierko
la palude		močiar
la diga		hrádza, vodná priehrada

il mare		more
<i>il mare Adriatico</i>		Jadranské more
<i>il mare Mediterraneo</i>		Stredozemné more
l' oceano	<i>m.</i>	oceán
la cascata		vodopád, kaskáda
<i>la caduta d' acqua</i>		vodopád
<i>il gorgo</i>		vír (vodný), tok rieky
<i>la foce</i>		ústie (rieky)
<i>la foce a delta</i>		ústie rieky
<i>la foce a estuario</i>		ústie zátoky, lagúna
<i>la laguna</i>		lagúna
<i>l' insenatura</i>	<i>f.</i>	zátoka
<i>il meandro</i>		záhyb, meander, zátočina (rieky)
<i>la cala</i>		zátoka, plytký záliv
la baia		záliv, zátoka
la corrente		prúd, tok, prúdenie, tečenie
<i>la corrente marina</i>		morský prúd
<i>l' immissario</i>	<i>m.</i>	prítok (do rieky/jazera)
<i>l' emissario</i>	<i>m.</i>	výtok, odtok (z jazera)
<i>il flusso</i>		príliv (v mori)
<i>il riflusso</i>		odliv (v mori)
l' onda	<i>f.</i>	vlna
<i>la portata</i>		prietok (vody)
<i>il gorgogliamento</i>		bublanie, žblnkanie, zurčanie, klokotanie
<i>il gorgoglio</i>		(za)bublanie, (za)žblnkanie

*****

l' isola	<i>f.</i>	ostrov
la penisola		polostrov

la riva		breh
<i>il letto di un fiume</i>		koryto rieky
<i>l´alveo</i>	m.	koryto rieky, riečisko
<i>la costa</i>		pobrežie, morský breh; svah, úbočie
<i>la riviera</i>		pobrežie (k rekreácii), riviéra
<i>il lido</i>		pláž, pieskové pobrežie
la spiaggia		pláž
<i>la spiaggia sabbiosa</i>		piesočná pláž
il lungomare		pobrežná promenáda (okolo mora)
<i>il lungolago</i>		cesta pozdĺž jazera
<i>il lungofiume</i>		nábrevie (rieky), poriečie
la scogliera		útes(y), skaly (pobrežné)
<i>le scogliere coralline</i>	f./pl.	korálové útesy
<i>lo scoglio</i>		útes, skalisko
la pietra		kameň, skala
il sasso		kameň, skala, „šuter“
il sassolino		kamienok (oblý)
la roccia		skala (kus skaly, skalisko)
<i>la parete di roccia</i>		skalná stena
<i>il pietrisco</i>		štrk
la sabbia		piesok

*****

la montagna		vrch, hora, pohorie
la cima		vrchol, vrcholok, vršok
la punta		vrchol (hory), bod (vrcholový), končiar, výbežok (pevniny)
<i>il ghiacciaio</i>		ľadovec
<i>il massiccio</i>		horský masív
<i>l´altopiano</i>	m.	náhorná planina

l´orizzonte	<i>m.</i>	<u>horizont</u> , obzor
la collina		<u>kopec</u> , kopcovitá oblasť
la valle		<u>dolina</u> , údolie
la pianura		nížina, rovina, planina
il deserto		púšť
il pendio		<i>svah, stráň, úbočie</i>
il valico		<i>priesmyk</i>
la gola		<i>roklina</i>
il sentiero		<i>cestička, chodníček</i>
la cava di pietra		<i>kameňolom</i>
la pietraia		<i>kameňolom, lom, kamenná pláň</i>
la caverna		<i>jaskyňa (veľká), dutina (podzemná)</i>
la grotta		<i>jaskyňa, pivnica (vínna)</i>
la cavità		<i>dutina, jama, diera</i>
il baratro		<i>priepasť, roklina</i>
il precipizio		<i>zráz, útes, priepasť</i>
l´abisso	<i>m.</i>	<i>priepasť, hlbina</i>
la buca		<i>diera (v zemi), jama</i>
il vulcano		<i>sopka</i>
il minerale		<i>nerast</i>
l´oro	<i>m.</i>	<i>zlato</i>
l´argento	<i>m.</i>	<i>striebro</i>
il bronzo		<i>bronz</i>
il marmo		<i>mramor</i>
il granito		<i>žula</i>

*****

il bosco les

<i>il boschetto</i>		lesík, háj
<i>la boscosità</i>		zalesnenosť, lesnatosť
la foresta		les (hustý), divočina, prales
l' albero	<i>m.</i>	strom
l' arbusto	<i>m.</i>	krík, ker
la vigna		vinica, vinohrad
<i>il vigneto</i>		<i>vinica, vinohrad</i>
il campo		pole, lán, priestranstvo, terén, ihrisko
il prato		<i>lúka, trávnik, poľana</i>
il pascolo		pasienok, pastva; pasienie
l' erba	<i>f.</i>	tráva
il fieno		seno
la pianta		rastlina
il fiore		kvet
la rugiada		rosa

<i>il escremento</i>		<i>exkrement, lajno</i>
lo sterco		zvieracie lajno, hnoj, trus, výkal
<i>lo sterco di vacca</i>		<i>kravské lajno</i>
<i>la cacca</i>		<i>bobok, hovienko</i>
<i>il letame</i>		<i>hnoj (hnus)</i>
<i>il letamajo</i>		<i>hnojisko (špinavé miesto)</i>
la ragnatela		pavučina, pavúčia sieť
<i>la tela del ragno</i>		<i>pavúčia sieť, pavučina</i>

la vista		výhľad, rozhľad
<i>la veduta</i>		<i>pohľad, výhľad, rozhľad (na okolie)</i>
<i>il belvedere</i>		<i>vyhliadka, miesto s výhľadom</i>
<i>il panorama</i>		<i>panoráma, výhľad, dohľad (na vzdialenosť)</i>

la bellezza		krása, nádhera
--------------------	--	----------------

la meraviglia
lo splendore
il stupore

úžas, údiv, nádhera, zázrak (prírody), ohromenie
žiara, lesk, nádhera, krása
údiv, ohromenie, úžas

*****

Che tempo fa?

Aké je počasie?

Fa bel tempo. / Fa caldo. / Fa fresco.

Je pekne. / Je teplo. / Je chladno.

Splende il sole. / Piove. / Nevica. / Tira vento.

Svieti slnko. / Prší. / Sneží. / Fúka vietor.

È nuvoloso. / C'è nebbia.

Je zamračené. / Je hmla.

È soleggiato. / È tempestoso.

Je slnečno. / Je búrkovo/veterno.

È una bella giornata.

Je krásny deň.

Fuori fa buio.

Vonku je tma.

Si fa giorno.

Svitá.

Che tempo! / Che bellezza!

Aké (krásne) počasie! / Aká nádhera!

Il cielo è senza nuvole.

Nebo je bez mrakov.

Era una giornata splendida.

Bol nádherný deň.

Ha iniziato a far freddo.

Začalo byť chladno/ochladilo sa.

Siamo stati sfortunati con il tempo.

Nemali sme šťastie na počasie.